

Mediabits

Een eeuw lang l'Humanité

Elk Europees land had er tot voor kort wel een: een communistische krant. Maar in Frankrijk verschijnt tot op de huidige dag *l'Humanité*. En wat deze door *Jean Jaurés* opgerichte krant zo bijzonder maakt, is dat het het oudste nog verschijnende communistische dagblad ter wereld is. Dit jaar wordt het honderdjarig bestaan gevierd, met een meerdaags congres in de Bibliothèque François Mitterrand, een jubileumkrant van pocketboekdikte is vorige maand uitgevent en nu verschijnt het bijzonder fraai uitgegeven

l'Humanité 1904-2004, geschreven door oud-redacteur en kind van een familie waar al sinds jaar en dag de dagelijkse heilboodschap wordt gelezen, *Bernard Chambaz*. Alsof dat allemaal nog niet genoeg is, stelde *Roland Leroy* een verstandig ingeleide bloemlezing uit de communistische krant samen. Paradox van dit alles is dat je onder dit feestgedruis bijna zou vergeten hoe venijnig de krant vaak is verketterd.

Chambaz doet iets bijzonders. Hij geeft niet alleen een historisch overzicht van *zijn* krant, dat in het boek van Leroy met kopij per jaar geordend wordt onderbouwd, maar hij maakt van zijn *insiderschap* een voordeel door ook de sfeer te beschrijven waarin redacteurs, krantenjongens, lezers en familie van lezers de krant savouereerden. Het is een feest om dit cultuurhistorische verhaal te lezen.

l'Humanité werd niet 'verkocht', maar 'gedistribueerd'. Door middel van paginagrote foto's krijgen we de vele campagnes te zien waarmee de legendarische krant aan de man werd gebracht. Stoere mannen, doortastende vrouwen en lieve maar ernstig kijkende kinderen kregen in Parijs de beschikking over *l'Humanité*-auto's, muziekinstrumenten, posters en andere parafernalia die een heuse merchandising verraden om de burger duidelijk te maken dat het altijd om solidariteit gaat. Blijve mensen in overal staan broederlijk naast de door Rusland zo verfoeide notabelen in driedelig pak, gezinnen vormen geen gevaar voor de communistische leer en arbeiders drinken een glaasje omdat ze de Franse wijn zo lekker vinden, niet om hun verpauperde omstandigheden te vergeten.

We hoeven niet romantisch te doen over het ware gezicht van het communisme, dat ook in Frankrijk door allerlei stalinistische diehards verdedigd werd. Maar de uitgevers van *l'Humanité* hebben meestal het 'communisme met een menselijk gezicht' met hun krant weten te associëren. En los van de politieke betekenis

van die strategie, is dat in commercieel opzicht een meesterzet.

De vooroorlogse communisten koketteerden met cultuur, zo maakt Chambaz duidelijk, om daarmee duidelijk te maken dat de ware communist een 'gevoelig'

mens is. In het allereerste nummer, dat vier pagina's telde, stond een novelle van *Jules Renard* en een romanfragment van *Anatole France*. Leroy zegt dat de geschiedenis van *l'Humanité* gekenmerkt wordt door een permanente strijd tegen de 'language de bois'.

Nooit eerder is communistische journalistiek zo duidelijk als een idyllische levenshouding geportretteerd. De foto's van belangrijke voorpagina's, pamfletten en voor de kapitalisten belastende documenten zijn door Chambaz consequent kleiner afgedrukt dan de familiefoto's en de glamourachtige portretten van Barbusse, Aragon, Crevel, Breton, Aragon, Desnos, Soupault, Éluard en andere wereldberoemd geworden kunstenaars die zich tot het communisme bekeerden. En die kunstenaars genoten onbeperkte vrijheid - nou ja, bijna. Toen *Salvador Dali* de rug en koppelriem van Hitler als iets sensueels schilderde, werd hij door zijn communistische vrienden geëxcommuniceerd. En Leroy memoreert Éluard's gedicht op Stalin en de excommunicatie van onder meer Sartre en Yves Montand.

Ook wie nu een nummer van *l'Humanité* in een Parijse kiosk koopt, wordt getroffen door de hoeveelheid kopij die voor de aangename dingen van het leven gereserveerd zijn.

Rockconcerten en poëziefestivals worden minstens zo belangrijk gevonden als de laatste CAO-onderhandelingsresultaten. Fotografie is belangrijk in *l'Humanité*. En in de keuze van de fotografen werd daarom nooit flauw gedaan.

Robert Capa, *David Seymour* en *Robert Doisneau* stonden op de medewerkerslijst. Communisme is mooi, zo werd ook vaak aan Moskou gemeld, maar de traditie en de Franse geschiedenis zijn belangrijker. Dat is een succesformule waar zelfs Marx en Lenin blij mee zouden zijn geweest, want *l'Humanité* verschijnt tenminste nog en is zelfs communistischer dan de *Pravda*.

Hans Renders

● *Un Siècle d'Humanité (1904-2004)*, Roland Leroy (red.), Le cherche midi, 468 blz., ISBN 2749102235 ; 18 euro.

● *l'Humanité 1904-2004*, Bernard Chambaz, Humanité / Éditions du Seuil, 368 blz., ISBN 2020637634; 39 euro.

